

Håndtering af fnat på efterskoler o.lign.

Smittespredning blandt skolebørn er sjælden, men på efterskoler og lignende institutioner, hvor unge bor tæt sammen, ses udbrud med fnat – især i vintermånederne – og disse kan være vanskelige at håndtere

Smitte med fnatmider

Fnat er en ufarlig sygdom, der skyldes smitte med fnatmider, som overføres mellem mennesker ved længerevarende tæt hudkontakt. Miden kan i sjældne tilfælde smitte via genstande fx håndklæder, sengetøj, tøj, sko, hovedtelefoner og stofmøbler. Alle kan blive smittet med fnat, og smitte skyldes ikke mangelfuld personlig hygiejne.

Symptomer på fnat

Fnat viser sig ved intens hudkløe, der forværres ved sengetid. Kløen starter som regel 2-6 uger efter man er blevet smittet. Hos personer, som tidligere har været smittet, kan kløen starte allerede 1-3 dage efter smitte.

Fnat viser sig desuden som et udslæt med små væskefyldte, rødlige blærer på huden. Hvis kløen står på i længere tid, kommer der ofte kradsningsmærker på huden typisk ved håndled.

Diagnose og smitteopsporing

Hvis der er mistanke om fnat hos en elev, bør eleven undersøges af læge.

Får en elev konstateret fnat skal alle elevens tætte kontakter inden for de sidste 2 måneder identificeres og informeres om, at de kan være blevet smittet. Det er som udgangspunkt elevens og forældrenes ansvar at sørge for, at alle tætte kontakter opspores, men det anbefales, at skolen i det omfang det er muligt, støtter eleven og familien i opsporingen. Skolen kan hjælpe ved at udsende informationsmateriale til de tætte kontakter og deres forældre.

Tætte kontakter skal ikke undersøges af læge, med mindre de har symptomer på fnat, men bør behandles for at undgå ny smitte.

Ved tætte kontakter forstås personer, som eleven enten har haft længerevarende hudkontakt med (fx holdt i hånd, flettet fingre med, givet massage eller haft seksuel kontakt med), eller som eleven har delt seng, håndklæde, tøj og sko med på efterskolen eller andre steder, fx hjemme hos familien. Eksempler på tætte kontakter kan være familiemedlemmer, værelseskammerater, personale på efterskolen, nære venner, seksualpartnere og kærestere.

I forbindelse med smitteopsporingen er åbenhed vigtigt. Man bør fra skolens side forsøge at understøtte en åben dialog og tilskynde til information om sygdommen samt søge at undgå evt. stigmatisering ved det at have fnat.

Det kan være særligt vanskeligt at koordinere opsporingsindsatsen på en efterskole, hvor der bor mange unge tæt sammen. Det anbefales derfor, at skoleledelsen tager kontakt til den kommunale sundhedstjeneste, som har ansvar for at begrænse spredningen af ikke-anmeldelsespligtige sygdomme i skoler, herunder fnat. Den kommunale sundhedstjeneste kan ved behov søge rådgivning hos Styrelsen for Patientsikkerhed (tidl. embedslægerne) fx i forbindelse med større udbrud.

Behandling

For at komme smitten til livs, er det vigtigt at identificere alle tætte kontakter, således at disse kan behandles samtidigt med eleven, der har fnat. Endvidere bør der samtidigt udføres forskellige andre forebyggende tiltag (se nedenfor).

Førstevalg er Permethrin 5% creme. Læs mere om behandlingen her:

<https://www.sst.dk/fnat>

Elever, der får konstateret fnat hos læge, bør behandles to gange med en uges mellemrum. Tætte kontakter uden symptomer på fnat bør behandles én gang samtidigt med, at eleven med fnat behandles første gang.

Forebyggende tiltag efter konstateret udbrud

Samtidigt med den medicinske behandling skal omgivelserne omkring eleven med fnat saneres for fnatmider. Følgende forebyggende tiltag gælder for alle genstande, inkl. stofmøbler på fællesarealer, brugt af eleven, der har fnat, inden for den seneste uge:

- Støvsugning af senge og stofmøbler
- Rengøring af værelse med almindelige rengøringsmidler
- Vask af håndklæder, sengetøj og tøj ved 60 grader
- Såfremt tøjet ikke kan vaskes ved 60 grader bør det henstå urørt (fx i en plasticpose) i 3 døgn ved min. 25 grader og lav luftfugtighed, eller 1 uge ved lavere temperaturer eller høj luftfugtighed. Denne fremgangsmåde kan også benyttes ved stofmøbler, madrasser, hovedtelefoner og lignende.

Tætte kontakter til en person med fnat behøver ikke at udføre tøjvask og rengøring.

Det er usikkert, hvor hurtigt fnatmider dør i almindelige fryserne. Det anbefales derfor ikke at fryse genstande.

Skolens huskeliste ved udbrud af fnat

- Informer forældre og elever om, at der er udbrud af fnat på skolen
- Tal åbent om fnat og tal om, at alle kan blive smittet
- Forsøg at fjerne evt. stigmatisering af det at have fnat
- Hjælp eleven, der har fnat, med at opspore kontakter på skolen
- Instruer eleverne i at undgå tæt kontakt med personer, som har symptomer på fnat, og som endnu ikke har været i behandling
- Instruer eleverne i at undgå at dele håndklæde, tøj, sko eller sengetøj med personer, som har symptomer på fnat
- Informer om, at når man bliver behandlet for fnat, anses man for at være smittefri 8-12 timer efter opstart af behandling
- Instruer elever med fnat i at vaske tøj, sengetøj og håndklæder ved 60 grader for at slå eventuelle fnatmider ihjel
- Instruer elever med fnat i at lade tøj, der ikke kan vaskes ved 60 grader, henstå urørt ved min. 25 grader og lav luftfugtighed i 3 døgn eller ved lavere temperaturer eller høj luftfugtighed i 1 uge for at sørge for at alle eventuelle fnatmider er døde
- Instruer elever med fnat i rengøring af værelset med almindelige rengøringsmidler og støvsugning af senge og stofmøbler
- Lad stofmøbler, der har været brugt af elever med fnat inden for den seneste uge henstå urørt ved min. 25 grader og lav luftfugtighed i 3 døgn eller ved lavere temperaturer eller høj luftfugtighed i 1 uge for at sørge for at alle eventuelle fnatmider er døde
- Det kan være nødvendigt at sørge for, at elever får stillet et andet værelse til rådighed eller sendes hjem, mens tøj, madrasser o.l. henstår urørt

Opfølgning

Man anses som smittefri 8-12 timer efter at cremen er smurt på.

Det er normalt, at en person med fnat oplever, at kløen forsætter i op til 6 uger, efter behandlingen er gennemført. Det er umiddelbart ikke et tegn på, at behandlingen ikke har virket. Oplever personen derimod ikke bedring i kløen, bør han/hun undersøges hos lægen igen.

Kommer der nye tilfælde af fnat på skolen trods ovenstående tiltag, bør den kommunale sundhedstjeneste kontaktes igen.

Juridiske forhold

Skolen skal være opmærksom på, under hvilke forudsætninger oplysninger om konkrete elevers sundhedsforhold kan/skal deles med forældre, andre elever og sundhedspersoner, herunder hensyntagen til at videregivelse af oplysninger om sundhedsforhold mv. kræver elevens samtykke.

Det er frivilligt, om eleverne vil gennemføre den medicinske behandling.

Økonomiske forhold

Udskrives den medicinske behandling på recept, er det muligt for lægen at søge om enkelttilskud både til personer med konstateret fnat og til tætte kontakter.

Det er også muligt selv at søge bopælskommunen om økonomisk tilskud til medicinudgifter.